

VI. Bibellæser-Ringen

I dette kapitel vil jeg undersøge, hvorfor NORV ville etablere Bibellæser-Ringen i Danmark, og hvordan han arbejdede for at nå sit mål. Mit kildemateriale er især de fyldige breve, som NORV skrev og modtog i denne sag samt referaterne fra de forskellige komitemøder. Mange mødereferater fra diverse foreninger er korte beslutningsreferater, og hvis der i en organisation er uenighed, vælger man ofte i referatet at skrive sig ud af uenigheden, så det bliver intetsigende. I Bibellæser-Ringens referater fra de forskellige komitemøder er mødedeltagernes indlæg fyldigt refereret, også når de hver især vurderede, om forskellige navngivne personer var bibeltro nok til at kunne blive brugt som skribenter. Det muliggør, at man præcist kan fremstille de forskellige positioner. Men først lidt om Scripture Union og dets tidligere historie i Danmark.

Scripture Union blev stiftet i England i 1867 som et arbejde blandt børn med bibelfortælling og bibelundervisning i centrum. Scripture Union var fra begyndelsen et interkonfessionelt arbejde.⁶⁹⁵ Allerede i 1868 afholdt man den første børnelejr. I 1879 traf man en vigtig beslutning om at udarbejde bibelkort, en bibellæseplan med angivelse af 12-15 bibelvers til læsning hver dag. Fra 1880 begyndte man at udarbejde en systematisk plan, så man i løbet af fire år læste hele NT og dele af GT. Senere differentierede man, så der blev bibelkort for forskellige grupper – børn, unge og voksne. Man understregede, at Guds ord skal læses opmærksomt og under bøn. Derfor anbefalede man fra begyndelsen, at man inden bibellæsningen bad Gud velsigne læsningen. Endelig opfordrede man til efter bibellæsningen at finde et *nøgleord* i teksten og eventuelt lære det udenad. Jesus var det store forbillede med ordene: ”Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgør af Guds mund” (Matt 4,4).⁶⁹⁶

I begyndelsen lavede Scripture Union ikke bibellæseplaner med forklaringer. Det begyndte man først med i 1920’erne. Scripture Union i England (og en række andre lande, hvor man hurtigt kom i gang) lagde vægt på to ting: 1. At samle børn og unge til søndagsskole og i junior-/ungdomskredse samt på lejre, hvor det centrale var at lukke Bibelen op for tilhørerne. 2. At motivere dem og give dem materiale til selv at læse Bibelen.

⁶⁹⁵ Hews understregede i sit brev 10.02.1966 til NORV, at Scripture Union som bibellæserbevægelse ikke ønskede at blive forbundet med et bestemt kirkesamfund.

⁶⁹⁶ Scripture Union påbegyndte første gang arbejde i Danmark i 1882, hvor arbejdet varede indtil 1957. Arbejdet blev reetableret 1959 på en fælleskirkelig basis, men ophørte allerede i 1962. NORV fik genetableret Scripture Union i Danmark i 1966 under navnet *Bibellæser-Ringen* med udsendelse af bibellæseplaner. I 2024 skiftede *Bibellæser-Ringen* navn til *Bibelnøglen*. Om Scripture Union: Sylvester 1984; Sylvester 1993; Hews 2000.

I tillæg til bibelkortene udsendte man derfor børne- og ungdomsblade, som understregede vigtigheden af at tro på Jesus og leve sit liv i efterfølgelse af ham, og at læse dagligt i Bibelen efter bibelkortets anvisning.

Det er utroligt, hvor hurtigt Scripture Unions materiale blev spredt. Dels var der i vækkelsestiden en hunger efter Guds ord, og dels lykkedes det Scripture Union i England at få mange frivillige involveret, bl.a. handelsrejsende, advokater m.fl. Efter jernbanens oprettelse rejste mange englændere til de europæiske lande, og adskillige havde Bibelen og Scripture Union materiale med sig både på ferie- og erhvervsrejser. På den måde fik man bibelambassadører ikke alene i europæiske lande, men verden over. I Det Danske Bibelselskabs årsberetning for 1887, hvor man nævner bibelsagen i forskellige lande – herunder Japan – gør man udtrykkeligt opmærksom på bibelforeningen Scripture Union og siger, at den på det tidspunkt havde mere end 4.800 medlemmer i Japan. I Scripture Union blev alle, der regelmæssigt modtog bibelkortene, regnet for medlemmer. Det hele blev styret fra hovedkontoret i London. Man satsede så på i så mange lande som muligt at have en sekretær, der sørgede for, at et-års-kortene blev oversat til nationalsproget, mens de normalt blev trykt i England. Den nationale sekretær skulle så sørge for – bl.a. ved hjælp af regionale sekretærer og andre medhjælpere – at bibelkortene nåede så langt ud som muligt. Desuden var det sekretærens opgave at få oversat og distribueret ugentlige eller månedlige blade, småskrifter o.lign., der kunne understøtte medlemmernes bibellæsning.

Scripture Union i Danmark

Scripture Unions leder Tom Bishop besøgte Danmark i 1882, hvor han holdt møder i København og Vejle. Allerede i 1883 udkom de første bibelkort på dansk, der blev trykt i 2000 eks., og samtidig påbegyndte man udgivelsen af Kristelig Børnetidende, et søndagsskoleblad, der især indeholdt historier for børn, som dels opfordrede dem til at tro på Jesus og leve deres liv med ham og dels opfordrede til bibellæsning. Bibelkortene blev udgivet af *Ungdommens Forening til Læsning af Bibelen*, der klart fremtrådte som en afdeling under hovedkontoret i London. Gårdmissionær V. Wright blev i 1883 den første danske sekretær for Scripture Union, og i de følgende år var der stadig vækst. I 1884 trykte man 3.000 bibelkort, hvor de 1.000 var tiltænkt sømænd, i 1887 4.000 og i 1888 5.000 bibelkort.⁶⁹⁷ Wright blev i 1909 efterfulgt af Caroline Eigtved som sekretær for Scripture Union i Danmark. Caroline Eigtved var hele livet meget aktivt engageret i kirkeligt børnearbejde. I hendes sekretærtid blev bibelkortene fortsat trykt i London – i gennemsnit i 1.500 eksemplarer – men hun stod for distribueringen. I 1933 gav Caroline Eigtved sekretæropgaven videre til sin søsters søn, Viggo Pade, der netop da var blevet præst i Nørre Sundby. Viggo Pade var sekretær for Scripture Union indtil 1938, hvor han døde af gigtfeber kun 34 år gammel.

⁶⁹⁷ Holt 1940:74-75; Sylvester 1984:41; Kofod-Svendsen 2001:47-49.

I årene 1939-1957 var sognepræst Børge Hjerl-Hansen (1900-1975) sekretær for Scripture Union i Danmark. Hjerl-Hansen var sekretær i KFUM's Centralforening i København, inden han i 1932 blev præst ved Messiaskirken i Hellerup.

I hans sekretær tid omtales Foreningen til Læsning af Bibelen (Scripture Union) i Paul Nedergaards *Kirkelig Haandbog*, hvor det under Kirkelig vejviser i 1943 hedder: "Den vil fremme daglig læsning af Bibelen. Enhver, der er i besiddelse af foreningens årlige bibelplan og følger den fra dag til dag, betragtes som medlem. For de ganske unge udgives en særlig plan." Det samme siges i 1947, mens den i 1951 og 1955 nævnes under navnet Verdensforeningen til Bibellæsningens Fremme, stadig med Hjerl-Hansens adresse og ganske få ord om arbejdet. Fra og med Nedergaards 1959-udgave er der ikke omtale af foreningen.

I Hjerl-Hansens sekretærtid steg medlemstallet fra 3.000 i 1941 til 16.000 i 1948. I 1948 blev der indledt et samarbejde med Det Danske Bibelselskab, sådan at teksterne til daglig bibellæsning blev udarbejdet af Scripture Union og afleveret af Hjerl-Hansen til Bibelselskabet, der havde hovedansvaret for trykningen. Det fremgik af bibellæseplanen, at det var et samarbejdsprojekt med omtale af både Det Danske Bibelselskab og dens danske afdeling, der fra 1948 tog navnet *Verdensforeningen til Bibellæsningens Fremme*. Bibelselskabet ønskede af flere grunde at være medudgiver af en bibellæseplan. Samarbejdet mellem Børge Hjerl-Hansen og Det Danske Bibelselskab ophørte imidlertid i 1950.⁶⁹⁸ Hjerl-Hansen fortsatte imidlertid udgivelsen af Scripture Unions bibelkort, der normalt blev trykt i 12.000 eksemplarer. De blev især distribueret gennem KFUM & K og nogle kirker, som Hjerl-Hansen havde kontakt med. Dog blev kontakten mellem Hjerl-Hansen og Scripture Unions hovedkontor stadig svagere, indtil han fratrådte som sekretær i 1957; samme år søgte han sin afsked fra Messiaskirken.⁶⁹⁹

Efter 2. Verdenskrig kom der en ny ledergeneration i Scripture Union. Den var optaget af at afvikle Englands åndelige overherredømme og i stedet fremskynde dannelsen af selvstændige, nationale bibellæserrings-bevægelser, hvor Scripture Union i Storbritannien optrådte som en primus-inter-pares bevægelse. Under denne decentralisering stod det klart, at Scripture Unions arbejde var nede i en bølgedal i de nordiske lande. På adskillige møder i 1956 og de følgende år blev det drøftet, hvordan man kunne etablere selvstændige nordiske bibellæsningsbevægelser. I Danmark var kontakten med Børge Hjerl-Hansen ved at ebbe ud, og samtidig havde man fået henvendelse fra brødrene Poul og John Madsen, der ønskede at bruge og distribuere Scripture Union-materiale, ligesom Johannes Gylling (1907-1975) brugte oversat Scripture Union materiale i sit børnearbejde i Kristent Fællesskab.

⁶⁹⁸ Fremstillingen af samarbejdet mellem Hjerl-Hansen og Det Danske Bibelselskab bygger på, at jeg har fået fuld adgang til Bibelselskabets arkiv. Men ud fra kildematerialet er det lidt vanskeligt at forstå, hvorfor samarbejdet mellem Hjerl-Hansen og Bibelselskabet ophørte.

⁶⁹⁹ Kofod-Svendsen 2001:50-51

For at finde den rette vej frem besluttede Scripture Unions ledelse at foretage flere studierejser til de nordiske lande. Af deres fyldige rapporter og diverse bestyrelsesprotokoller fremgår det, at man var meget bevidst om kurs og linje forud for etableringen af et arbejde i de nordiske lande. Man ønskede konsekvent at knytte til ved personer, der var klart bibeltro, som kunne vinde bred tilslutning i bibeltro kredse, og som var så overbevist om bibellæsningens betydning, at de også ville ofre tid og kræfter på sagen. Under disse drøftelser betonedede Poul Madsen fra Kristent Fællesskab, at hvis Scripture Union skulle slå igennem i Danmark, skulle de ledende folk i arbejdet være evangeliske lutheranere. Selv om han selv brændte for at fremme bibellæsning, mente han, at det ville gavne sagen bedst, hvis han ikke blev medlem af en kommende komité. De forskellige rapporter viser, at Scripture Union-folkene var overbevist om, at der måtte gøres noget for at fremme bibellæsning i Skandinavien. Dog skelnede rapporterne mellem Norge og Danmark. I Norge fandtes mange evangeliske præster inden for Folkekirken, mens situationen blev tegnet meget dystert i Danmark.

Resultatet af de mange drøftelser og overvejelser blev dannelsen af en komité med repræsentanter for Folkekirken og flere frikirker. Det lå i luften, at den skulle sammensættes af folk fra Folkekirken, der også kunne samarbejde med frikirkerepræsentanter, og frikirkerepræsentanter, som kunne samarbejde med folkekirkelige. Komiteen kom til at bestå af sognepræst Georg Bartholdy (formand), landsretssagfører Hans B. Holm, sognepræst Aage Bjerno, præst Knud Wümpelmann, lektor O. Børløs Jensen og bankfuldmægtig Johannes Gylling (sekretær).

Komitéen begyndte sit arbejde august 1959 og udsendte to serier bibellæseplaner med bibelforklaringer for henholdsvis store børn og unge under navnet *Ungdommens Bibelnoter*. Det lykkedes imidlertid ikke for komitéen at få indgang i det danske kirkeliv. Allerede i efteråret 1960 holdt komitéen op med at trykke nye bibellæseplaner og virkede så som en afviklingskomité, der prøvede at få solgt de mange udaterede trykte bibellæseplaner, der stod i store kasser i Gyllings kælder. I foråret 1961 besøgte Gylling for sidste gang Scripture Unions hovedkontor i London. I 1962 døde komitéens formand Georg Bartholdy, og ikke så længe efter måtte den altid arbejdsomme Gylling efter ordre fra sin læge nedtrappe sin arbejdsindsats.

Jeg tror, der især er tre årsager til, at komitéen ikke fik en varig betydning i dansk kirkeliv:

1. De gode mennesker i komitéen havde reelt ikke/tog sig ikke tid til at præsentere bibellæsningsmaterialet for præster, ungdomsmedarbejdere, forkyndere osv. Det blev ikke til så meget, når der kun var Gylling til at gøre arbejdet.
2. Som oversætter og redaktør var Gylling ikke nogen mester. Materialet fremtrådte for meget som en oversættelse. Der var et stort behov for, men ingen ressourcer til produktudvikling.
3. Baggrunden for Scripture Unions nyetablering efter Hjerl-Hansens mangeårige indsats var frikirkelig. Selv om man fik en folkekirkepræst som formand og andre fra Folkekirken i komitéen, var frikirkeforbindelsen til arbejdet så stærk,

at det blev en hindring for indgang i folkekirkelige kredse, både folkekirkemenigheder og missionshuse. Man burde have lyttet mere til Poul Madsens ord om, at hvis Scripture Union skulle slå igennem i Danmark, skulle de ledende folk i arbejdet være evangeliske lutheranere.⁷⁰⁰

Da Scripture Union blev etableret i Norge 1964 som Bibelleseringen, blev vedtægterne formuleret, så det blev et fælleskirkeligt arbejde, og samtidig blev der vedtægtsmæssigt sikret et tæt samarbejde mellem det evangelikale studentearbejde og Scripture Union, som det også er tilfældet i den engelsktalende verden.⁷⁰¹

Lederen af Bibelleseringen Marie Wilhelmsen (1927-1989) var af Scripture Union blevet opfordret til at etablere et Scripture Union arbejde i Danmark.⁷⁰² Af Wilhelmsens breve til NORV fremgår, at hun foreslog, at man i Danmark burde begynde et Scripture Union arbejde med udgangspunkt i KFS, LM og Kristent Fællesskab, eventuelt ved i begyndelsen at udsende en oversættelse af den norske *Bibelnøkkel*.⁷⁰³

1. Konfessionstroskab

Af NORV's svarbrev til Wilhelmsen fremgik, at han helst ville have IM og KFUM & KFUK med. Men i brevet gav han også til kende, at det efter hans vurdering ville være vanskeligt, fordi mange inden for IM's ledelse efter hans vurdering var stærkt på vagt både over for angelsaksisk og reformert indflydelse og også over for indflydelse fra norsk pietisme og vækkelseskristendom.⁷⁰⁴ Men han ville bestemt gøre et forsøg og tage en samtale med de respektive ledere om sagen. Så var det imidlertid hans vurdering, at skulle man gøre sig håb om at få dem med, gik det næppe an at gøre en eventuel dansk komite fælleskirkelig. Lykkedes det ikke at få IM og KFUM & KFUK med, vurderede NORV, at det ville blive vanskeligt at få den store tilslutning. Dog troede han, det ville være muligt at få LM og Kristent Fællesskab med og måske også nogle af de frikirker, der var tilsluttet Evangelisk Alliance. Problemet med frikirkerne, som han så det, var dels, at de var små og uden større indflydelse i Danmark, og dels at var de med, ville en dansk Scripture Union i flere kredse blive mødt med megen

⁷⁰⁰ Kofod-Svendsen 2001:52-56.

⁷⁰¹ Referat af Bibelleseringens komitemøde 21.10.1964.

⁷⁰² Brev af Marie Wilhelmsen 15.09.1964 til NORV. Om Scripture Unions samlede historie i Danmark: Kofod-Svendsen 2001:47-67.

⁷⁰³ Breve af Marie Wilhelmsen 12.10.1964 og 24.10.1964 til NORV. Alt arkivmateriale om Scripture Union i Danmark/Bibellæser-Ringen findes i deres arkiv. Det gælder fx referater fra alle komitemøder, vedtægter, diverse materiale om udarbejdelse og brug af bibellæsningsmateriale samt forskellige breve m.m.

⁷⁰⁴ Med udtrykket "norsk pietisme og vækkelseskristendom" mente NORV uden tvivl en kristendomsforståelse, der lagde stærkt vægt på viljesafgørelsen i omvendelsen kombineret med et svagt dåbssyn og en from livsstil præget af adiafora-spørgsmålene (Jf. Larsen 2011:307-308).

skepsis og ængstelse for ”fremmed og farlig indflydelse”. NORV var alligevel personlig indstillet på, at Scripture Union i Danmark burde etableres på en økumenisk basis, som det var sket i Norge, og som det var tilfældet i andre lande.⁷⁰⁵

Den 14. november 1964 skrev LM’s ungdomssekretær Johannes Pedersen imidlertid i et brev til NORV, at LM med al sandsynlighed ikke ønskede at være sammen med Kristent Fællesskab om nogen arbejdsopgave.⁷⁰⁶ Pedersen erkendte, at det kunne lyde lidt hårdt, men på det punkt ønskede LM klare linjer. Efter det brev og en samtale med IM’s landssekretær Stefan Ottesen (1907-1991) beskrev NORV i et nyt brev til Wilhelmsen, at det kunne ganske enkelt ikke lade sig gøre at etablere et Scripture Union arbejde i Danmark på en fælleskirkelig basis. I brevet redegjorde han så for, at det var nødvendigt at bygge arbejdet på en klar luthersk grund. Hvis man ikke ville se det i øjnene og indrette sig efter det, kunne man risikere at tabe den gode sag på gulvet allerede helt fra start. I et lidt undskyldende sprog tilføjede han i brevet, at det var næsten umuligt for udlændinge at sætte sig ind i, hvor negativt flere reagerede over for samarbejde med Kristent Fællesskab og lignende bevægelser. Derfor ville han heller ikke tage kontakt med Kristent Fællesskab, som han tidligere havde nævnt.⁷⁰⁷

I sit næste brev til Stefan Ottesen for at få ham og IM engageret i dannelsen af et Scripture Union arbejde i Danmark understregede NORV, at arbejdet skulle bygge på luthersk grund, og der ville ikke blive noget samarbejde med Kristent Fællesskab eller andre ikke-lutherske samfund. NORV fremhævede også i brevet, at man ikke ville arbejde på den interkonfessionelle linje, som de praktiserede i Norge.⁷⁰⁸

⁷⁰⁵ NORV’s brev 18.10.1964 til Marie Wilhelmsen. Når NORV brugte udtrykket ”økumenisk basis” mente han et samarbejde mellem lutherske og ikke-lutherske evangeliske kristne, sådan som det var sket i Norge. Efter KFS’ medlemskab af IFES talte NORV om bibelsk økumenik, hvormed han mente et åndeligt fællesskab, der også i det mindste lejlighedsvist kunne indebære fuldt gudstjenstligt fællesskab mellem lutherske kristne og ikke alene reformerte kristne i betydningen Calvin disciple, men også fællesskab med ”ikke-lutherske” kristne, der snarere tilhørte reformationens venstrefløj og havde et baptistisk dåbssyn og en afvisning af den lutherske lære om realpræsensen i nadveren. Som eksempel på denne sidste gruppe kan nævnes Open Plymouth Brethren og Kristent Fællesskab i Danmark, og visse former for baptisme, for eksempel den baptisme der findes i Sydstatene i USA. NORV’s forudsætning for at kunne praktisere, hvad han kaldte bibelsk økumenik, var, at man var enige i bibelsynet og retfærdiggørelseslæren. Var der fuld enighed på de to punkter, var NORV villig til at gå ganske langt i samarbejde. Et eksempel var Lloyd-Jones, som NORV var helt enig med i bibelsyn og retfærdiggørelseslære, hvor NORV aldrig på noget tidspunkt udtrykte kritik af eller reservation over for Lloyd-Jones’ markante lære om åndsdaab. Parallelt med ”bibelsk økumenik” talte NORV også om ”Kristus-økumeni”, hvor tankegangen var, at alle genfødte og troende kristne var ét i Kristus, og denne enhed burde synligt manifesteres. Om Kristent Fællesskab/Hvide Marker se note 427.

⁷⁰⁶ Johannes Pedersen (1907-1998) var 1961-1974 ungdomssekretær i LM.

⁷⁰⁷ I brev til Marie Wilhelmsen 17.11.1964 gav NORV både sin realpolitiske analyse af situationen i Danmark og sin realistiske vurdering af, hvordan man bedst kom i gang.

⁷⁰⁸ NORV’s brev 19.11.1964 til Stefan Ottesen.

Efter at NORV havde besluttet sig for den lutherske linje, stod den udfordring tilbage at få Scripture Unions hovedkontor til at acceptere, at man i Danmark dannede en rent luthersk komite, og at man udelukkende ville bruge evangelisk-lutherske skribenter til at skrive kommentarerne til de bibelske tekster. Den 28. februar 1966 havde NORV i København et møde med Scripture Unions Overseas Secretary Harold G. Ling, der var baptist.⁷⁰⁹ Her lykkedes det at overbevise Ling, der senere fik overbevist den øvrige Scripture Union ledelse om, at et levedygtigt Scripture Union arbejde kun ville kunne etableres i Danmark, hvis det var bundet til den lutherske bekendelse.⁷¹⁰ Årsagen til at Scripture Unions hovedkontor accepterede, at Danmark imod Scripture Unions grundholdning fik lov til at have en særlig Luther-paragraf og samtidig være et fuldgyldigt medlem af Scripture Union, kan være, at der allerede i 1959 var blevet etableret en dansk Scripture Union komite sammensat af folk fra Folkekirken og flere frikirker, som kun havde haft en kort levetid.⁷¹¹

Selv om det var besluttet, at Scripture Union arbejdet skulle etableres i Danmark med en luthersk konfessionsbinding, sendte repræsentanter for ikke-lutherske frikirker alligevel venlige breve til NORV, ønskede ham Guds velsignelse over arbejdet og lovede al mulig støtte.⁷¹²

NORV brugte nu målbevidst konfessionsbindingen for at få opbakning og tilslutning til det kommende arbejde. I sine breve til sognepræst, senere biskop Georg Geil (1930-1996) for at få ham til at blive medlem af en kommende komite og for at få provst Anton Westergaard-Jacobsen (1895-1976) til at skrive kommentarer, understregede NORV, at arbejdet i Danmark var helt igennem luthersk.⁷¹³ Da NORV sendte skrivelser til både *Indre Missions Tidende* og Kristeligt Pressebureau for at informere om det nye arbejde, kunne han i en historisk redegørelse ikke komme uden om at nævne, at Scripture Union i Danmark var en direkte underafdeling af det internationale Scripture Union, men han undlod helt at komme ind på, at Scripture Union var fælleskirkeligt, ligesom han i hele fremstillingen brugte ord og vendinger, der ikke skulle kunne vække mistanke i IM om, at den underafdeling af Scripture Union i Danmark, der var etableret med IM's hus som ekspedition, havde relation til noget fælleskirkeligt.⁷¹⁴

Den konfessionsbinding til den lutherske bekendelse, som blev besluttet ved etableringen, er fortsat gældende.⁷¹⁵ Dette var anden gang en dansk organisation, der ønskede at blive medlem af en interkonfessionel, global organisation, fik lov til nationalt at fastholde sin Luther-paragraf. Første gang var i 1898, hvor KFUM fik lov

⁷⁰⁹ Marie Wilhelmsens brev 11.12.1966 til NORV.

⁷¹⁰ Lings breve 09.02.1966 og 14.03.1966 til NORV.

⁷¹¹ Kofod-Svendsen 2001:52-56.

⁷¹² Det gjaldt fx Johannes Gylling i brev 15.01.1966 til NORV. Gylling havde i den tidligere komite fra 1959 været en varm tilhænger af en fælleskirkelig linje. Poul Madsens brev 15.10.1966 til NORV.

⁷¹³ Brev af NORV 25.03.1966 til Geil og brev af NORV 16.07.1966 til Westergaard-Jacobsen.

⁷¹⁴ Henvendelsen til *IMT* var 22.09.1966 og til Kristeligt Pressebureau var 29.12.1966.

⁷¹⁵ §5 i Vedtægter for Bibellæser-Ringen i Danmark, vedtaget 17.03.2007.

til at tiltræde Pariserbasis med det forbehold, at de danske foreninger kunne nægte medlemskab for unge danskere, der ”tilhørte sekteriske samfund, og om hvem man mener at turde forudsætte, at de vil benytte deres indtræden til propaganda”. Også tilrejsende udlændinge kunne man holde ude af foreningen, hvis man skønnede, at der var en risiko for konfessionel splid.⁷¹⁶

2. Bibeltroskab

På NORV's initiativ blev den danske *Scripture Union* komite den 3. april 1966 dannet under navnet Bibellæser-Ringen.⁷¹⁷ Den kom til at bestå af NORV (formand), Asger Højlund og Vilhelm Munch (1917-1991).⁷¹⁸ Man besluttede at udgive bibellæseplanen *Bibelnøglen*. Da Georg Geil havde sagt nej til at indtræde i komiteen, opfordrede man i stedet lektor Oscar Børløs Jensen, der var villig. Da NORV henvendte sig til IM's landssekretær Stefan Ottesen og KFUM & KFUK's generalsekretær Aksel Nielsen (f.1924) for at få tilslutning til det nye projekt og undersøge muligheden for at supplere komiteen med et par medlemmer, der var kendt og mødt med tillid i IM og KFUM & KFUK, orienterede han ifølge referatet af det følgende møde komiteen om, at han havde fået at vide, at blev Bibellæser-Ringen for meget præget af reformert fundamentalisme og norsk pietisme, og fik LM en dominerende indflydelse, ville Bibellæser-Ringen blive mødt med en tøvende holdning, ja ligefrem skepsis.⁷¹⁹

⁷¹⁶ Olesen 1997:92-94; Nielsen 2003:8-9.

⁷¹⁷ Om baggrunden Kofod-Svendsen 2001:58-61; ref. fra det første komite-møde 03.04.1966. I den engelsktalende verden er det almindeligt, at nationale, evangelikale studenterorganisationer er tilsluttet IFES og arbejder blandt studerende på de højere læreanstalter (Johnson 1964; Brown 2006), mens nationale, evangelikale organisationer tilsluttet Scripture Union arbejder blandt gymnasieelever som en del af Scripture Unions generelle børne- og ungdomsarbejde med fokus på lejrarbejde og materialer til fremme af bibellæsning (Laird 1981:153-171; Hews 2000). Eftersom KFS både arbejdede blandt studenter og gymnasieelever, og de forskellige missionsforeninger alle drev børne- og ungdomsarbejde, har Bibellæser-Ringen i Danmark ligesom i de øvrige nordiske lande aldrig haft et børne- og ungdomsarbejde med lejrarbejde m.m., men alene satset på bibellæseplaner og lignende initiativer for at fremme bibellæsning blandt børn, unge og voksne.

⁷¹⁸ Højlund var på daværende tidspunkt sognepræst ved Kingos Kirke i København og en af de 11 fra kredsen bag *Kirkens Ja og Nej*. NORV var hjælpepræst hos Højlund 1965-1966. Munch var uddannet skiltemaler og landsjuniorsekretær i LM.

⁷¹⁹ Med reformert fundamentalisme har Ottesen og Nielsen nok hentydet til et skriftsyn, der meget stærkt understregede det formale princip: 'Skriften alene' med vægtlægning på ufejlbarlighedsdogmet og en radikal biblicisme, der lagde stærkt vægt på brug af enkeltskriftsteder; kunne fx komme til udtryk i krav om en såkaldt "bibelsk" kirkeordning og gudstjenesteliturgi. Det står mig ikke helt klart, hvorfor de var betænkelige ved norsk pietisme, men det har sikkert gået på, hvad NORV omtalte i et brev til Wilhelmsen, se note 704. Måske har Ottesen og Nielsen været betænkelige ved den radikale norske lavkirkelighed, som den findes i Det Vestlandske Indremisjonsforbund og Norsk Luthersk Misjonssamband (Wisløff 1971:101-102; Kjebekk 1991; Kleppa & Odland 1998). Måske har Ottesen og Nielsen været præget af traditionen fra Chr. Bartholdy, der i sit mindeord om Hallesby var ret reserveret over for ham (Bartholdy 1962). Bartholdy

Samtidig orienterede han om, at Ottesen havde understreget, at det absolut ville gavne *Bibelnøglen* indgang i IM, hvis Lohses Forlag stod for udgivelsen. NORV fik da hurtigt komiteens opbakning til at vælge Lohses direktør August Lodberg (1902-1988) til medlem af komiteen. Lodberg kvitterede ved at love, at Lohses Forlag ville tage *Bibelnøglen* i hovedkommission og distribuere den gennem forlagets sædvanlige ”kanaler” og ”apparat”.⁷²⁰

Eftersom Bibellæser-Ringen var en del af det internationale Scripture Union arbejde, blev den danske afdeling oprettet med mandat fra Scripture Unions London-Råd til at drive et nationalt arbejde i Danmark. Bibellæser-Ringen skulle derfor bygge på Scripture Unions trosgrundlag, hvor formuleringen i bibelsynsparagraffen udtrykkelig understregede Skriftens ”guddommelige inspiration og fulde troværdighed” og dens ”absolutte autoritet ”i alle spørgsmål vedrørende ”tro og livsførelse”.⁷²¹

Uenighed opstod i forståelsen af ”guddommelige inspiration og fulde troværdighed”. Betød det:

- At Skriften var ufejlbarlig i alle udsagn også af for eksempel historisk og geografisk art?
- At Skriften var den absolutte autoritet og dermed ufejlbarlig i alle spørgsmål vedrørende tro og livsførelse, mens den godt kunne indeholde mindre uoverensstemmelser i perifere spørgsmål?

I komiteen skulle man hurtigt tage stilling til, hvem der skulle skrive kommentarer til bibelteksterne til den daglige læsning. Det skabte mange problemer og afslørede en sådan uenighed i bibelsynet og især i vurderingen af andres bibelsyn, at komiteen var ved at blive sprængt.⁷²² Højlund foreslog i et brev til formanden, at man som skribenter primært skulle bruge folk med tilknytning til:

- KFS som Flemming Frøkjær-Jensen, Hans Erik Nissen, Leif Rasmussen, Frank Jacobsen mfl.
- LM som LMH-forstander Johannes Christensen mfl.
- IM som Chr. Bartholdy, Janus Rasmussen (1899-1973) mfl.
- folk med tilknytning til Kirkens Ja og Nej som Ove Bisgaard (1918-1975), Jørgen Glenthøj, Hartvig Wagner (f.1929), Niels Schou (1921-1994), Gunnar Peters-Lehm (1912-1987) samt kredssekretær i KFUM Niels Medom Madsen (1924-2012).⁷²³

Højlund havde på det forrige komitemøde foreslået provst Sv. Aa. Nielsen og provst Anton Westergaard-Jacobsen. Højlund var forhindret i at deltage i det følgende

var forbeholden over for at etablere for tæt samarbejde med Hallesby, og dermed med norsk Indre Misjon, norsk pietisme, det norske Menighetsfakultet og NKSS (Kofod-Svendson 2008:210-213.219).

⁷²⁰ Ref. fra komite-møde 21.06.1966.

⁷²¹ 27.maj-3. juni 1960 afholdt Scripture Union i Old Jordans i England en konference, hvor man nyformulerede sit trosgrundlag. Dette er oversat til dansk af NORV.

⁷²² Fremgår af de fyldige referater af komitemøder i 1966-1967.

⁷²³ I brev af 24.07.1966 til NORV.

komitemøde. Ifølge mødereferatet afviste deltagerne flere af Højlunds skribentforslag. NORV nævnte, at der fra LM var kommet en ret kraftig reaktion på referatet fra det forrige komitemøde, fordi Sv. Aa. Nielsen var nævnt som muligt skribentemne.⁷²⁴ NORV ville heller ikke gå ind for Sv. Aa. Nielsen, fordi han havde skrevet kritisk om Josvas Bog og Dommerbogen i *Dansk Bibelværk for Menigheden*. Børlos Jensen og Vilh. Munch, der forstod Scripture Unions trosgrundlag som fastholdende Bibelens ufejlbarlighed, udtalte sig derefter endnu mere afvisende end NORV.

Ifølge mødereferatet opfordrede NORV så til at undgå konsekvensmageri og virkelig overveje, hvor konsekvent man skulle håndhæve sit eget standpunkt. Selv om NORV ikke sagde det direkte, kan man af referatet formode, at han var optaget af Stefan Ottensens og Aksel Niensens advarsel mod, at Bibellæser-Ringen blev så meget præget af engelsk fundamentalisme og norsk pietisme, at det kunne hindre eller i hvert fald vanskeliggøre Bibelnøglen indgang i IM og KFUM & K.⁷²⁵

Kort efter det komitemøde skildrede NORV i et brev til daværende missionær Herbert Neimanas (1928-2006), hvor utrolig vanskeligt det var at skabe forståelse for og opbakning til Bibellæser-Ringens arbejde. Han skrev direkte, at han mange gange havde haft lyst til at løbe fra det hele og lade sagen falde. Når han alligevel ikke havde kunnet gøre det, skyldtes det, at for ham stod det at etablere Bibellæser-Ringen og dermed fremme bibellæsning i Danmark som en opgave, Gud ligefrem havde tvunget ham ind i. Derfor mente han heller ikke, at han havde lov til at slippe den opgave, så længe Gud ikke selv havde taget den fra ham.⁷²⁶

Det er vanskeligt at vurdere, om dette guddommelige kald, som NORV personligt mente at have fået, har spillet ind, da han på komitemødet tidligere på måneden advarede Børlos Jensen og Munch mod at blive for konsekvente i bibelsynskravet til skribenter. Et for konsekvent bibelsynskrav ville kunne vanskeliggøre og måske direkte forhindre, at Bibellæser-Ringens kommentarer blev udbredt i Danmark.

Ifølge referatet af det følgende komite-møde var Højlund foruroliget over referatet fra det forrige møde. Dels var der overvægt af navne fra LM, og dels syntes komiteens flertal kun at ville godkende folk med det, han kaldte et rent fundamentalistisk bibelsyn.⁷²⁷ Det var ikke afgørende for Højlund, om man brugte Sv. Aa. Nielsen, da der åbenbart var så stor modvilje mod ham i LM, at han ville kunne skade udbredelsen af Bibelnøglen dér. Men han kunne ikke acceptere en generel afvisning af de folk, han havde stillet sig sammen med i kredsen bag *Kirkens Ja og Nej*, hvis begrundelsen var,

⁷²⁴ Baggrunden for LM's store skepsis var, at Sv. Aa. Nielsen havde ført en længere bibelsynsdebat med LMH-forstander Frits Larsen og LMH-lærer Marius Jørgensen. Debatten blev ført i en række kronikker i *KD* 13.03.1956; 12.11.1956; 13.11.1956; 27.11.1956; 03.12.1956; 27.12.1956; 28.12.1956; 08.02.1957. Efter den debat havde mange i LM mistet tilliden til Sv. Aa. Nielsen.

⁷²⁵ Ref. af komitemøde 03.09.1966. Bilag 14-VI.2

⁷²⁶ Brev af 28.09.1966 til missionær Neimanas.

⁷²⁷ Ref. af komitemøde 07.10.1966. Når Højlund brugte udtrykket "et rent fundamentalistisk syn" tænkte han på den holdning, hvor man ophøjede ufejlbarlighedsdogmet i synet på Bibelen som *conditio sine qua non* for ethvert kristeligt samarbejde.

at de ikke var bibeltro. Højlund advarede mod en massiv fundamentalisme og antydede, at såfremt Bibellæser-Ringen skulle bindes til en sådan opfattelse, måtte han tage sin stilling som komiteemedlem op til fornyet overvejelse. Han ville ikke sidde i komiteen som gidsel og kunne heller ikke gøre det med sin personlige ærlighed og redelighed i behold, hvis det fundamentalistiske syn virkelig skulle være enerådende.⁷²⁸

Højlunds markante indlæg gjorde et stort indtryk på det fundamentalistiske flertal, hvor alle nu erklærede sig villige til at gøre et ærligt forsøg på at etablere et samarbejde trods de forskellige syn.⁷²⁹ Man indgik et pragmatisk kompromis. Derefter drøftede man skribentforslag og enedes om en prioriteret rækkefølge, hvor både det fundamentalistiske og konservative bibelsyn var repræsenteret. Selv om komiteemedlemmerne ikke var enige i synet på Bibelens ufejlbarlighed, var de enige om at stå sammen for at fremme bibellæsning.

I forlængelse af bibelsynsdebatten sendte NORV et tre sider langt brev til Højlund vedlagt sit notat "Fundamentalismen og Guds ord" fra 1963 samt J.I. Packers bog *'Fundamentalism' and the Word of God* og E.M.B. Greens bog *The Authority of Scripture*.⁷³⁰ I brevet skrev NORV, at han i sit notat "Fundamentalismen" og Guds ord havde forsøgt at gengive, hvad der efter hans forståelse var Bibelens eget skriftsyn og dermed hans eget. Han skrev tillige, at Packers bog var et af de skrifter, der havde hjulpet ham til afklaring i skriftsynsspørgsmålet. Derfor ville han forære den til Højlunds velvillige læsning. Når han også sendte Greens bog *The Authority of Scripture* skyldtes det, at Green deri behandlede deres indbyrdes uenighed. Nogle evangelikale for eksempel B.B. Warfield i *Inspiration and Authority* havde fastholdt Bibelens ufejlbarlighed i alt, hvad den sagde.⁷³¹ Andre for eksempel James Orr (1844-1913) i *Revelation and Inspiration* havde understreget, at der i Bibelens fremstilling fandtes små uoverensstemmelser i evangelisternes opstandelsesberetninger, som reelt styrkede de bibelske forfatteres troværdighed. Greens konklusion var, at vi skulle bøje os for og adlyde Bibelens samlede budskab, så den blev vor norm og autoritet i alt, hvad der vedrører kristen tro og livsførelse, uden at spørgsmålet om Bibelens ufejlbarlighed brød samarbejdet mellem grupper, der forstod begrebet ufejlbarlighed lidt forskelligt.

NORV fulgte i brevet til Højlund Warfields holdning, men indrømmede samtidig, at han ikke var så endeligt afklaret, at han turde gøre sit eget syn til det eneste rigtige i modsætning til J. Orr – Odland – Hallesby. Dog skrev han i brevet, at han frygtede, at deres syn ville kunne føre ud i det, han kaldte "subjektivismens og relativismens hængedynd". Men hans konklusion var, at han ikke ville udelukke folk med et konservativt bibelsyn som medarbejdere i Bibellæser-Ringen. Han var helt bevidst

⁷²⁸ Ref. af komitemøde 07.10.1966.

⁷²⁹ Ref. af komitemøde 07.10.1966.

⁷³⁰ Brev af 19.10.1966.

⁷³¹ Om evangelikal se Kapitel 8 om NORVs sprogbrug og begreber.

om, at det ville give nogle spændinger i deres samarbejde, men dem måtte de lære at leve med i indbyrdes respekt og oprigtig broderkærlighed.

Eftersom NORV i det bibelsynsnotat fra 1963, han sendte til Højlund, udtrykkelig fastslog, at han ikke ville drage deres bibeltroskab i tvivl, som havde et konservativt bibelsyn, må man formode, at NORV i 1966 havde den overbevisning, at han ikke ville ophøje sit eget bibelsyn til det eneste rigtige. Samtidig bør man være åben for en mere taktisk tolkning. Hvis NORV havde brugt flertallet i komiteen til at gennemtrumfe et rent ortodokst bibelsyn som vilkår for at være skribent til Bibelnøglen, ville Højlund have trukket sig ud af komiteen. Det ville sikkert af IM's ledelse være blevet tolket, som at Bibellæser-Ringen var LM-domineret og præget af reformert fundamentalisme. Det kunne have medført, at IM havde trukket sig ud af samarbejdet. Tilbage havde NORV stået alene med LM og KFS, eftersom LM ikke ville samarbejde med frikirker i denne sag. Dermed ville NORV's store drøm om at fremme regelmæssig bibellæsning i brede kredse, som han ovenikøbet selv opfattede som Guds direkte kald til ham, være faldet til jorden.

Højlund sendte så et længere brev til NORV, hvor han kommenterede deres uenighed.⁷³² Han begyndte brevet med at understrege, at de næsten var enige – men ikke helt. De var enige om at hævde Bibelen som Guds ord helt igennem. Men uenigheden opstod, når de kom til forståelsen af begrebet *Bibelens ufejlbarlighed* eller Bibelens menneskelige side. Her skildrede Højlund sin position ved at sige, at Gud havde givet os sin frelsesåbenbaring gennem menneskelige redskaber, der også kunne huske forkert og referere ting forskelligt. Højlunds standpunkt var, at Bibelen ikke var eller ville være fejlfri – for det var intet, som var gået gennem mennesker – men Bibelen tog aldrig fejl, når den meddelte os, hvad der var kristen tro, lære og liv. Den havde en ufejlbarlig læreautoritet. NORV mente heller ikke, at vi havde en fejlfri overlevering af de bibelske tekster. Men han mente, at de oprindelige bibeltekster, som de var givet ved Gud Helligånd, var uden fejl og nogen slags modsigelser. Begge mente, at deres syn mest korrekt gengav Bibelens syn på sig selv. Højlund mente, at NORV underkendte Bibelens menneskelige side ved a priori at udelukke enhver form for fejl og modsigelser. NORV mente omvendt, at Højlund indførte et kriterium, så han kunne skelne mellem skriftudsagn, hvis troværdighed var af væsentlig betydning for den kristne tro og vor frelse, og andre hvis troværdighed skulle være betydningsløs i denne sammenhæng og derfor kunne indeholde fejl og modsigelser.

Som en del af det pragmatiske kompromis skulle alle kommende skribenter have tilsendt Scripture Unions trosgrundlag, hvor bibelsynsformuleringen var central, og man skulle gøre de kommende skribenter opmærksom på, at man gik ud fra, de kunne tilslutte sig den formulering.

⁷³² Brev af 30.10.1966. Bilag 15-VI.2.

Som redaktør var det NORV, der kontaktede kommende skribenter.⁷³³ Han henvendte sig ofte til skribenterne på et sent tidspunkt i forhold til afleveringsdatoen, og i henvendelsen skrev han, at han både gik ud fra, at de personligt kunne tilslutte sig det medsendte bibelsynsgrundlag, og at de ligesom komiteens medlemmer mente, at der var behov for en bibellæseplan som *Bibelnøglen*.⁷³⁴ Resultatet af denne henvendelsesform blev, at adskillige af de skribenter, Højlund havde bragt i forslag, sagde nej. I et brev til pastor Frank Jacobsen skrev NORV, at selvfølgelig var det beklageligt, når han fik afslag, men samtidig var han alligevel ikke ked af det. For i grunden var der så få personer, han på forhånd var helt tryk ved at opfordre til at skrive.⁷³⁵ Når personer med et konservativt bibelsyn i højere grad sagde nej end personer med et ortodokst, kan det skyldes, at de personer, der havde samme bibelsyn som NORV, brændte mest for at få etableret en dansk Bibelnøgle. Derfor var de gennemgående mest villige til at blive skribenter, også selv om de fik en kort afleveringsfrist. Flere af de opfordrede skribenter med et konservativt bibelsyn sagde ofte nej af tidsmæssige grunde eller med en bemærkning om, at det vel ikke var så nødvendigt med en bibelnøgle, når man nu havde Dansk Bibelværk for Menigheden. Det betød i praksis, at skribenter med rod i LM eller unge medarbejdere fra KFS kom til at fylde mere på skribentlisten, end den pragmatiske løsning lagde op til. Det medførte atter, at *Bibelnøglen* fik en hurtig indgang i KFS, LM og snart også ELM, men tillige i enkelte frikirker som for eksempel Kristent Fællesskab. Da Højlund fra Kirkens Ja og Nej og Lodberg fra Lohse samtidig gav Bibellæser-Ringen en vis rummelighed, og *Bibelnøglen* blev formidlet via Lohses Forlag, fik den også en god indgang i IM. Hvert år var der en stigning i antallet af abonnenter, så man i løbet af få år havde 2.500 betalende abonnenter på *Bibelnøglen*.⁷³⁶ Bibellæser-Ringen skiftede i 2024 navn til Bibelnøglen.

3. Sammenfatning

NORV udtalte selv, at han følte et kald fra Gud til at etablere et Bibellæser-Rings arbejde som kunne fremme bibellæsning i flere kirkelige sammenhænge. For at nå det mål manøvrerede han smidigt. Principielt ønskede han et Scripture Union arbejde etableret på fælleskirkelig grund, som det var sket i Norge, og som det var tilfældet overalt i verden, hvor der var Scripture Union. For at få IM og LM med, satsede han målrettet på at etablere et rent luthersk arbejde. Som leder af Bibellæser-Ringen var

⁷³³ Eftersom NORV som hovedregel rettede skriftlig forespørgsel til skribenterne, og de forespurgte normalt også svarede skriftligt, er det via Bibellæser-Ringens arkiv muligt at danne sig et godt indtryk af, hvordan NORV arbejdede som redaktør.

⁷³⁴ Fx brev af 13.10.1966 til sognepræst O. Bisgaard.

⁷³⁵ Brev af 25.10.1966 til Frank Jacobsen.

⁷³⁶ Om udgivelse af bibellæseplaner for børn, juniorer og forskellige udgivelser for voksne se Kofod-Svendsen 2001:62-63.

NORV skeptisk eller tøvende over for at inddrage folk med et konservativt bibelsyn som forfattere. Men dels fordi han ikke ønskede at gøre sit eget bibelsyn enerådende, og dels fordi en række folk med et konservativt bibelsyn i en opbyggelig formidling af en bibeltekst sjældent lod deres syn på mulige fejl i Bibelen slå igennem og endelig nok også af pragmatiske grunde – både for at bevare Højlund i komiteen og for at fremme salget i IM og KFUM & KFUK – accepterede NORV, at man som skribenter brugte personer med både et konservativt og et ortodokst bibelsyn.